

gojiteljem mladine Kvedrom. G. poslanec je razložil v dolgem in poljudnem govoru dosedanje delovanje naših poslancev v korist kmeta. Njegove besede so kmetje splošno odobraval in ko je predsednik shoda, vrli kmet Jakob Vrečko, se zahvalil poslancu in mu izrekel zaupanje, so navzoči navdušeno pritrjevali z živokliči.

Po shodu so se pristopali kmetje z različnimi željami do g. poslanca in ga prosili pomoči. Iz St. Jurija so prišli tamburaši, ki so po shodu udarjali **ubrano in lepo na svoje tamburice**. Shod je krasno uspel, čeravno so hoteli delati liberalci zgago, pa so se le pošteno osmešili in pokazali svojo nevednost.

Shod pri Sv. Križutik Slatine.

Ni bil velikanski ta shod, a zanimiv. Gospod podpredsednik Franc Mlakar odpravi shod in pokliče za podpredsednika shodu g. Janeza Roškarja in za zapisničarje Tomaža Prah in Jož. Perkovič ter za reditelje Mat. Pelko in Franca Bevcar.

Najprej govori g. Mlakar o programu Slovenske kmečke zveze za Sv. Križ. Izvoljeni so gg. za občino: Okolica Slatina: Janez Smole, Miha Terčič, Miha Plemenitaš in nadžupnik Fr. Korošec; za Sv. Mohor: Martin Debelak; za Plat: Jožef Pišer; za Sv. Katarino: Simon Kostrun; Rajnkovec: Janez Roškar; Nimno: Jakob Čonč; Sv. Trojica: Franc Bevcar; Brestovec: Tomaž Prah; Tokačevo: Mat. Košak; Spodnje Sečovo: Franc Cvetko; zdravilišče Slatina: Jožef Perkovič.

Zdaj je bil izvoljen odbor zaupnikov Slovenske kmečke zveze za Sv. Križ. Izvoljeni so gg. za občino: Okolica Slatina: Janez Smole, Miha Terčič, Miha Plemenitaš in nadžupnik Fr. Korošec; za Sv. Mohor: Martin Debelak; za Plat: Jožef Pišer; za Sv. Katarino: Simon Kostrun; Rajnkovec: Janez Roškar; Nimno: Jakob Čonč; Sv. Trojica: Franc Bevcar; Brestovec: Tomaž Prah; Tokačevo: Mat. Košak; Spodnje Sečovo: Franc Cvetko; zdravilišče Slatina: Jožef Perkovič.

Slednjič so bile sprejete resolucije enoglasno, rogoviljenje dveh študentov in treh neodvisnih nihče ni upošteval. V prvi resoluciji se izreče popolno zaupanje državnim poslancem Kmečke zveze, zlasti g. dr. Anton Korošcu, v drugi nezaupnica dr. Ploju, ki naj svoj mandat takoj odloži, v tretji se zahteva pravična nagodba z Ogrsko, v četrti, naj ostanejo meje za tujo živino zaprte, in v peti ustanovitev slovenske kmetijske šole v St. Juriju ob juž. žel.

Z navdušenimi klici: Živela Kmečka zveza, se je shod zaključil. Nas je veliko in nas bo še mnogo več! V to pomozi Bog, da bo celi Sv. Križ, razun par neodvisnih, v taboru naše Slovenske kmečke zveze!

Shod v Loki.

Shod Slovenske kmečke zveze, ki se je vršil ob prav obilni udeležbi dne 15. t. m., se je prav dobro obnesel. Govor o delovanju g. državnega poslanca dr. Benkoviča je napravil najboljši utis na poslušalce. Seveda ni manjkalo tudi nekaj socialdemokratov, ki so kritizirali vsako besedo govora. Njihovega besedičenja pa ni nihče poslušal.

Shod na Gorici.

Shod je bil zelo dobro obiskan iz Gorice in sosednih občin. Vršil se je pri g. Habincu, ki je okusno priredil uto za zborovanje ter okolico okrasil z narodnimi in drugimi zastavami. Vsled slabega vremena se državni poslanec dr. Benkovič, ki je imel predpoldan shod v Loki, ni mogel udeležiti, prišel pa

Ko kmetje s prošnjami niso dosegli ničesar in ko je začelo to nečloveče še-le bolj divjati nad njimi, je bila njih potrpežljivost pri kraju.

Zdaj niso več prosili, da se jim podeli stara pravica ali stara pravda, kakor so rekli takrat, t. j. da bi plačevali samo one davke, ki so bile nekdanj v navadi, ampak zahtevali so jo, in ko je ta žival v človeški podobi dal umoriti nekaj najboljših kmetov, so ga napadli in umorili, mesto Kočevje pa so zažgali.

Kakor blisk se je raznesla novica o puntu kočevskih kmetov po vsem Slovenskem, Kranjskem, Štajerskem in Koroškem.

Kmete, ki je v njih kipelo že dolgo, ki so že na tihem pripravljali upor in samo čakali, da kdo začne, je napolnil napad kočevskih kmetov z veseljem in upanjem, da je zdaj za kmeta konec trpljenja, da postane zdaj sam svoj gospod.

Le vkup, le vkup, uboga gmajna! so klicali drug drugemu. Dajte nam staro pravdo! so zahtevali od grajščakov.

Vse pripravljanje in ves upor je vodil neki kmet na Kranjskem, blizu Štajerskega doma, po imenu Matjaž Klander. Vsi kmetje so ga imeli za svetega moža, pravili so, da govori sveti Duh z njim.

Imeli so tako zaupanje vanj, da so rekli: Če Matjaž Klander ne reši kmeta iz gospodskih krempljev, potem se lahko obrišemo!

Romal je ta mož od vasi do vasi, od hiše do hiše, in pripravljali ljudi na upor. Prirejal je skrivne shode, kjer so se posvetovali, kako bi se najlože borili in razširili punt. Povsod so kovali orožje, napravljali križe ter na droge pritrjevali svete podobe in Matjaž Klander jih je blagoslovljal. Na te podobe so prisegali svojo zvestobo, te podobe so jim bile prapore v sveti vojski za pravico.

je deželni poslanec dr. Jankovič, da je poročal o deželnem zboru in njegovih nalogah. Omenjal je spremembo volilnega reda, slab gospodarski položaj kmetov vsled krivde nemške večine in razvijal narodni program. Med velikanskim navdušenjem občinstva je povdarjal v imenu S. K. Z., da nismo ne nasprotniki šole ne učiteljstva sploh, še manj nasprotniki napredka in narodne izobrazbe ter protestiral proti tozadevnemu natančevanju nasprotnikov. Ogorčenje je vzbudilo njegovo poročilo, da se je učiteljstvo brežiškega okrajnega glavarstva na učiteljski konferenci izreklo proti nerazdeljenemu pouku, tej najnujnejši in najbolj zaželeni zahtevi našega kmečkega prebivalstva. G. poslancu se je izreklo neomejeno zaupanje.

Govorili so nadalješe gg. župnik Šoba, Martin Les iz Zdol in Jožef Pleterški, ki so izrekli poslancu nekatere svoje želje, osobito za pomnožitev števila potovalnih učiteljev na polju živinoreje. S shodom se je bolj utrdilo zaupanje do S. K. Z. in njenih poslancev.

Shod v Mozirju.

V Mozirju v cerkveni hiši se je zbralo lepo število okoljskih posestnikov in kmetov; tudi precej tujcev se zanima za novo izobraževalno društvo. Ko je pozdravil sklicatelj g. Cesar navzoče, je govoril prof. dr. Verstovšek iz Maribora v jedrnatem ter stvarnem in poučljivem govoru nad eno uro o splošnem napredku, političnem razvoju, boju za obstanek, kar zahteva višjo izobrazbo vsakega posameznika. To izobrazbo lahko dosežemo v šolah. Govornik povdarja zlasti važnost strokovnih šol. Ker nam Slovincem ne dajo primernih šol, moramo sami skrbeti, da izobražujemo nižje sloje ljudstva. V ta namen snuje Krščansko-socialna zveza izobraževalna društva, da se pomaga kmečkemu ljudstvu vsaj nekoliko z nadaljevanjem ljudskošolskega pouka. Zlasti so splošno odobraval izvajanja, damorajo braniti ta društva zastavo krščanstva in trobojnico prave narodnosti. Splošno zanimanje je bilo opaziti, ko je dr. Verstovšek razpravljal pomen in korist čitanja koristnih knjig, strokovnih listov in časopisov. Vpletel je marsičesa iz vsakdanjega življenja, kar je vzbudilo mnogo veselja in odobravanja. Navodila novega odbora so bila resna in temeljita; če odbor deluje in doseže le nekoliko teh raznih točk, katere je navedel govornik, bode spolnovalo društvo svoje dolžnosti.

Ko je končal govornik, ni bilo navdušenja ne konca ne kraja; najbolj pač potrjuje to navdušenje za mlado društvo dejstvo, da je pristopilo takoj čez 60 članov k društvu, ki so obljubili, da bodo zvesti družteniki.

Gospod Krische Franc je razložil nad vse natančno pravila in navduševal navzoče za velevažno društvo.

Ko so peveci pod vodstvom Ivana Kača zapeli več pesmi, ki so vsem ugajale, so se ljudje po trinem zborovanju počasi razšli. Največja hvala gre za ustanovitev tega velevažnega društva g. župniku, ki je dal lepe cerkvene prostore v ta namen in g. kaplanu, ki je z vstrajnostjo delal, da se je uresničila ta srečna misel.

Shod v Zavodnjem.

V Zavodnjem se je v nedeljo dne 15. septembra ustanovilo kmetijsko izobraževalno društvo. Kako potrebno je bilo, pokazale so zadnje državnozbornske

Tako je bilo kmalu vse pripravljeno; zveza je štela nad 20.000 mož in segala skoro do Gradeva. Pa še so hoteli storiti kmetje zadnje.

Pritožili so se pri samem cesarju; vedeli so, da nič ne dosežejo, a storili so to, da jim ne bi rekli, da se samo puntajo in sovražijo gospodo iz dna duše. Cesar jih je opominjal, naj ostanejo mirni in jim je obljubil, da že zapove grajščakom, da jih pustijo pri stari pravdi.

Pa cesarjeva beseda ni izdala nič, grajščaki se niso hoteli ukloniti cesarjevi zapovedi, ampak pritiskali kmete še huje, jih zmerjali kot upornike in pretili z novimi davki in novo raboto.

Zdaj so kmetje videli, da ni druge poti do pravice, nego punt. V boj za staro pravdo! Ta klic je donel med kmeti, rog je pel po vaseh, pok pušek je odmeval po dolu.

Oboroženi s puškami, sabljami, kosami, sekirami, krampi, srpi, cepei so naskočili gradove, jih mnogo razdžali in morili gospodo in celo njih otroke, osvajali so si orožje, živino in žito v gradovih in popivali vino po grajskih kletih.

Tri mesece so hodile kmečke čete od grada do grada in jih upepeljevale, tri mesece je trepetal grajščak pred svojim hlapcem!

Ko so grajščaki spoznali, da kmetje ne nehajo prej, dokler ni razdžan zadnji grad, so se tudi oni dvignili; imenovali so za svojega poveljnika nekega Jurija Herbersteina, strahovitega sovražnika kmetov, ki si je po svoji grozovitosti pridobil priimek morilca kmetov.

S pomočjo cesarskih vojakov je Herberstein kmalu potolkel kmečke čete na štirih krajih; brez usmiljenja so sekali nesrečnim kmetom glave, jih obešali na kole in mandrali s konjskimi kopiti. In mnogo ujetnikov so obesili v Gradeu, veliko število pa jih je zbežalo onstran meje na Italijansko, med njimi tudi kmečki glavar Matjaž Klander.

volitve, dokazujejo pa to tudi razni neljubi pojavi, ki pričajo o tem, kako umestna bi bila po takih krajih osobito pri mladini višja in boljša izobrazba, temeljujoča na edino pravih in životvornih krščanskih in narodnih idealih.

Ustanovni shod se je vršil ob obilni udeležbi ukaželnega kmečkega ljudstva. Po pozdravnih besedah g. župnika Rožmana, ki ima največje zasluge, da se je osnovalo to društvo, in kojega skrbi bodi društvo priporočeno, je spregovoril podpredsednik S. K. S. Z. za Štajersko g. dr. Holnjev. Poljudno je razložil bistvo in namen novega društva, in hkrati začrtal smer, v kateri naj deluje, da bo našemu ljudstvu res v prid, smer katoliško-narodno in kmečko-gospodarsko.

Društveni mešani zbor je na to pod spretnim vodstvom župnikovim prav lepo zapel nekaj narodnih pesmi. K društvu je že ob njegovi ustanovitvi pristopilo veliko članov, mnogo jih pa še bo sledilo. Društveniki so si izvolili odbor, ki se je tako-le konstituiral: predsednik kmet Jernej Napotnik, podpredsednik šolski vodja Ivan Smolnikar, tajnik župnik Janez Rožman, blagajnik mladenič Ludvik Potočnik, njegov namestnik mladenič Andrej Knez, tajnikov namestnik mladenič Martin Koželjnik, knjižničar organist Ivan Srebotnik.

Mlademu društvu želimo, naj kmalu obrodi cvet in sad.

Deželni zbor štajerski.

Dne 16. septembra se je sešel štajerski deželni zbor, da nadaljuje spomladi zapričeto delovanje. Med številnimi predlogi je tudi prošnja za razdelitev občine Cirkovce. Predloženi proračun za l. 1908 izkazuje: Skupne potrebe 29.255.664 K, za te manjka blizu 13 milijonov kron pokritja. Poslanec dr. Jurtela poroča, naj bi se smela svota 26.925 K iz občinskega premoženja v Teharjih porabiti za zidanje cerkve istotam. Socialdem. Resel se je temu upiral, a je bilo sprejeto. Poslanec Wastian je interpeliral zaradi mosta v Mariboru. Poslanec dr. Jurtela je zahteval podpore vsled toče prizadetim kmetom ptujskega in rogaškega okraja.

Dne 17. septembra. Socialdemokrat Resel je za to, da pride pred proračunom predlog zaradi spremembe volilne pravice na vrsto. Večina to odbije. Dr. Ploj poroča o poselskem vprašanju. Deželni zbor še hoče vprašanja študirati in med tem se tudi večina nagrad ne bo razdeljevala! Poslanec Hagenhofer brani nagradovanje poslov. Dr. Hrašovec predlaga uzorni deželni vinograd v Grizah.

Politični ogled.

— Jugoslovanski minister je stara želja Jugoslovancov. Zal le, da so to vprašanje zadnji čas spravili možje v razpravo, kateri si hočejo pridobiti s tem, da se imenujejo kot ministrski kandidati, pošteno politično ime nazaj, katero so izgubili med ljudstvom in pa v višjih krogih. Ako bi jim bilo za stvar in ne samo za osebno reklamo, ne vrgli bi tega važnega vprašanja med lačne časnikarje v dobi kislih kumar. Višji krogi so bili na početnicah in se nihče od njih v tej dobi ni zanimal za to vprašanje, nemški politični krogi pa so se vsled časni-

Drugi veliki punt slovenskih kmetov je končal zopet nesrečno.

Zdaj je razposlal cesar svoje ljudi po deželi, ki naj bi kmete izpraševali in zapisovali njih pritožbe; pravično je hotel razsoditi prepir med grajščakom in kmetom.

Pa grajščaki, ki so videli, da bi jim prineslo to velikansko škodo, so se z vsemi silami uprli temu poskusu cesarjevemu. Naložili so kmetom še novih davkov, kakor so rekli, za večno kazen za njih upor in zahtevali, da uporniki popravijo škodo, ki so jim jo bili v zadnjem uporu napravili.

Kmetje zdaj niso imeli nič več upanja, da bi z lepa dosegli svoje pravice, ampak mislili so zopet samo le na nov upor.

Ni še minilo 60 let po drugem uporu, ko se zopet vzdignejo kmetje proti grajščakom pred kakimi 330 leti.

To pa je prišlo tako: Na Hrvaškem blizu Štajerskega stoji grad Podšosed ali Susjed. Tu je gosposoval tisti čas strašno neusmiljen grajščak; pisal se je za Tachy-ja.

Da vidite, kako je delal ta grajščak s podložnimi kmeti, naj navedem par primerov: Če je imel sam staro kluse, silil je podložnika, da mu ga je moral kupiti za drag denar; če je imel sprijeno vino, ga je razdelil med kmete, ki so mu ga morali drago plačati; celo v družinsko življenje je posegal in mnogokrat odpeljal kmetu ženo ali hčer.

Tožili so tega živinjskega grajščaka pri cesarju, pa kaj, ko si ga cesar ni upal prijeti, ker mu je bil dobra pomoč proti Turkom.

Ko pri cesarju niso dosegli ničesar, so se začeli kmetje skrivoma shajati in se posvetovali, kako bi zopet združeno ljudstvo planilo nad grajščake.

(Dolge prihodnjice.)